

langrijker dan de coherente opbouw van een verhaal, of het scheppen van een samenhangend taaluniversum, is de belangwekkendheid van de gedachte en het pakkende begin.

Een goed voorbeeld hiervan is het verhaal *Soul*. Het begint met een herinnering aan de schooltijd van de ik-figuur. Naar aanleiding van werk van Jan Wolkers merkt een medeleerlinge op: 'Hollanders hebben geen soul.' En de ik-figuur vervolgt: 'De leraar Nederlands leunde met een tevreden lachje achterover. Dit is precies wat hij met zijn leerlingen wilde bereiken, Surinaams nationalist zijnde: wel liefde voor de literatuur, maar niet de liefde voor het land waar die literatuur vandaan kwam.'

De ik-figuur gaat hierna in op het woord *soul*. Het komt uit de muzikale hoek, geeft een sociale sfeer aan en is ook een stijl. Daarna verplaatst de handeling zich weer naar de klas. De ik-figuur vertelt dat hij een pleidooi had willen houden voor Holland, omdat de chaos van Suriname hem gek maakte. Maar nu hij in Holland zit, mist hij de soul, de zucht naar avontuur. 'Ja, zo zou je het misschien kunnen zeggen: wat ik mis, in Holland, is jeugd — de mijne, om mee te beginnen,' besluit het verhaal.

Zowel begin als eind van het verhaal zijn pakkend geformuleerd, maar het verhaal heeft geen plot in de traditionele betekenis van het woord, de figuren zijn niet uitgewerkt en er wordt vrijelijk bewogen door ruimte en tijd. En toch is er een gedachteeneenheid, die in dit geval cirkelt om één woord.

Alle losse verhalen vormen samen ook weer een gedachteeneenheid. Ramdas schrijft over de ontmoeting van culturen en rassen. Daarbij laat hij zien dat de meeste mensen zich gemakkelijk laten leiden door slogans, valse voorspiegelingen, valse beeldvorming en vals medegevoel. Surinaamse nationalisten moeten het evenzeer ontgelden als Nederlandse Bolkesteins, als Turkse familiepotentaten en als doodknuffelende hulpverleners. Het Javaanse heimwee in Nederland naar Suriname laat

Ramdas zien als het Javaanse heimwee naar het heimwee dat men in Suriname naar Java had.

Ramdas' allesoverheersende boodschap is: vorm geen identiteiten, maar vorm je individuele karakter. Dat is geen Surinaamse boodschap, het is ook geen boodschap voor migranten alleen. Het is een universele beginselverklaring die hij in telkens andere stukjes van zijn universum laat zien. Het knappe van de manier waarop hij dat doet, is dat hij er een geheel eigen literaire vorm voor heeft gevonden: het *new novelism* van de beroeps-herinneraar.

Jos de Roo

A. James Arnold (ed.), Julio Rodríguez-Luis & J. Michael Dash (subeds.), *A history of literature in the Caribbean. Volume I. Hispanic and Francophone regions*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins, 1994. 579p.; gebonden. f 275,-.

De literatuurgeschiedschrijving van het Caraïbisch gebied is nog betrekkelijk jong, in aanmerking genomen dat er al vanaf de zestiende eeuw teksten geproduceerd zijn. Studies van de Franse en Spaanstalige gebieden dateren van na 1945, die van de Engelse gebieden en de Nederlandse Antillen en Aruba van nog iets later, de literatuur van Suriname staat pas een jaar of vijftien in de aandacht. Als het grote project *A history of literature in the Caribbean*, dat in 1988 met A. James Arnold als hoofdredacteur startte, niet aan alle eisen kan voldoen, dan heeft dat twee duidelijke redenen. De eerste is dat er nog altijd heel veel onontgonnen terrein ligt. De tweede dat een literatuurgeschiedenis uit de aard van haar wezen voor geen enkel gebied ooit optimaal kan zijn, en voor het cultureel, linguïstisch en historisch zo extreem complexe Caraïbische gebied al helemaal niet.

A history of Caribbean literature is gepland

in drie delen. Het eerste deel behandelt de Spaanse en francofone regio, het tweede deel zal gaan over de Engelstalige en Nederlandstalige gebieden, en het derde deel — dat overigens eerder dan het tweede zal uitkomen — zal de zogenaamde 'cross-cultural studies' bevatten. Aan alle delen werkt een keur aan specialisten mee.

Het eerste deel is nu verschenen en omvat maar liefst 579 grote pagina's in een klein corps gezet bij een brede bladspiegel. Wie dat allemaal grondig wil lezen, moet er zeker een maand voor uittrekken. Er kwamen 32 wetenschappers aan te pas (sommige met meer bijdragen) om dat eerste deel te vullen, en het is interessant om te zien waar die gestationeerd zijn: 5 komen er uit het Caraïbisch gebied (University of the West Indies in Jamaica, Trinidad en Barbados leverden er ieder één, twee doceren in Puerto Rico), 2 komen er uit Frankrijk, 2 uit Canada, 1 uit Berlijn, 1 uit Australië en de rest komt van 19 Noord-Amerikaanse universiteiten. Al zal de oriëntatie van de hoofdredacteur meegespeeld hebben, deze cijfers zeggen natuurlijk ook iets over de status die de literatuurstudie in het Caraïbisch gebied bezit. Curieus is ook dat de redactie vermeldt dat de trage post tussen Cuba en de USA de medewerking van Cubaanse letterkundigen frustreerde!

Een redactieteam streeft uiteraard naar enige methodologische samenhang van de bijdragen, maar die lopen niettemin uiteen van extreem positivistisch tot sterk theoretisch. James Arnold constateert dat ook zelf in zijn inleiding, waar hij spreekt van 'a somewhat disparate catch'. De vraag is of het nu werkelijk problematisch is dat al die vissen in het net van Arnold op hun eigen manier spartelen: je zou denken dat dat sinds het postmodernisme toch volledig geaccepteerd was. Bovendien lijkt het me dat die heterogeniteit van benadering voor het Caraïbisch gebied nog lang de enig realiseerbare optie zal blijven, want er zijn nog veel kleine deelgebieden waar in het geheel geen onderzoek naar ge-

daan is.

Hoe divers de benaderingen dus ook zijn, het totaalbeeld van de literaire activiteit gedurende vier eeuwen in het Caraïbisch gebied is imposant, terwijl alle belangrijke auteurs afzonderlijk ook aan de orde komen. Ongeveer de helft van het boek is gewijd aan de Spaanse regio: Cuba, Puerto Rico, de Dominicaanse Republiek, maar ook 'West Indian writing in Central America' (de kust van Panama, Honduras, Nicaragua, Costa Rica en Columbia, zodat ook een meesterwerk als *Honderd jaar eenzaamheid* bij de Caraïbische literatuur wordt ingelijfd) en de West-Indische emigranten in de Verenigde Staten. De andere helft is gewijd aan de Franstalige Caraïben: Haïti en de overzeese Franse departementen Martinique, Guadeloupe, Saint Barthélemy, Saint Martin en Frans Guyana, plus ook hier de *émigrés* in voornamelijk Frankrijk en Canada.

Als je nu de Spaanse en de Franse helft van het boek naast elkaar legt, dan blijkt dat geen van de auteurs die over de Spaanstalige letteren een bijdrage leverden ook over de Franstalige schrijven, en omgekeerd. Universalisten zijn blijkbaar schaars. Maar opmerkelijker nog is het beeld dat oprijst als je het personenregister doorneemt: praktisch alle opgenomen auteurs treden enkel in één van de twee delen op. De conclusie kan daaruit getrokken worden dat het om twee, praktisch compleet gescheiden literaire werelden gaat. De onderlinge betrekkingen tussen beide taalgebieden worden niet in het boek aan de orde gesteld. Blijkbaar hebben weinig Spaanstalige auteurs het francofone gebied beïnvloed en vice versa. Het beeld van het Caraïbisch gebied als een eilandenrijk in meer dan geografische zin wordt daardoor versterkt. Een van de weinigen die wel in beide delen voorkomt, is Frantz Fanon.

Het stramien voor beide taalgebieden is ongeveer gelijk: eerst een algemeen, bijna theoretisch stuk dat ingaat op de taal en zijn varianten, de afbakening, enkele trekken van

het nationale en Caraïbische *discours* en de verhouding centrum-periferie (migranten). Dan volgt de afdeling 'Popular and Literate Cultures', die waarschijnlijk de verhouding tussen volkskunst en geletterde kunst en het functioneren van de literaire instituties duidelijk moet maken, maar een beetje een vergaarbak is geworden van wat elders moeilijk kon worden ondergebracht.

Vervolgens komt in beide delen eerst een reeks opstellen over de literatuur per land, daarna worden aan de verschillende genres (roman, kort verhaal, poëzie, theater en essay) opstellen gewijd. Met die opzet poogt deze literatuurgeschiedenis twee traditionele benaderingen te combineren: de studies waarin de ontwikkeling van een nationale literatuur wordt geschetst, en de studies die de historie van genres beschrijven. Dat er dan hier en daar overlappings voorkomen, is onvermijdelijk. Storend zijn ze niet. Wel blijken binnen die grote opzet dan toch hier en daar lelijke kieren te gopen. Daarom zijn aan enkele van de belangrijkste historische verschijnselen weer afzonderlijke stukken gewijd.

Om dat geheel van opstellen te stroomlijnen voorzien de subeditors het boek van maar liefst zeven voor- en nawoorden, waarin wordt uiteengezet hoe de stukken op elkaar aansluiten en welke conclusies kunnen worden

getrokken. Straks verschijnt dan nog de afzonderlijke band waarin lijnen worden getrokken tussen al die verschillende taalgebieden.

Het is een hele constructie, deze Caraïbische literatuurgeschiedenis, een Gaudi-achtige *Sagrada Familia*, opgebouwd uit duizend-en-één elementen, groots en grillig. En het lijkt alsof de bouw ervan al even veel tijd neemt als die van Gaudi's beroemde kathedraal. Al vóór 1988 begonnen, wordt het deel over de Antillen, Aruba en Suriname in 1998 verwacht. Als het meezit. De consequentie is evident: bij een zich expansief ontwikkelende literatuurstudie als die van de Caraïbische regio, loopt een overzichtswerk gauw achter de feiten aan.

Ik heb nog één, zwaarder wegende, bedenking bij dit boek. Het mag dan zo zijn dat gestreefd is naar medewerking uit de regio en naar *recentrage*, het lijkt wel alsof er alles aan gedaan is om te verhinderen dat het boek bij het leespubliek in het Caraïbisch gebied komt met die prijs van f 275,-. Bij een financieel zwaar door de UNESCO gesteund project, waaraan alle medewerkers pro deo hun bijdrage leveren, is zo'n prijs ronduit schandelijk.

Michiel van Kempen

Irene Rolfes

Recente publicaties

- Abrahams Nelson, Haydy
"Surinaamse vrouwen horen het evangelie". *Wereld en Zending* 25(4), 1996, p. 55-62.
- Aceto, Michael
"Early Saramaccan syllable structure : an analysis of complex onsets from Schumann's 1778 manuscript". *Journal of Pidgin and Creole Languages* 11(1), 1996, p. 23-44.
- Afoichini, Johan
"Een nieuw Eldorado in het amazone gebied bedreiging voor mens en natuur". *Siboga* 6(2), 1996, p. 17-25.
- Algemeen Bureau voor de Statistiek
Vijfde volks- en woningtelling 1980 : supplement = 1980 Fifth general population and housing census. Paramaribo : Algemeen Bureau voor de Statistiek, 1996. 35 p. (Suriname in cijfers; no. 177/96-02).
- Alleyne, Albert ... [etc.]
Leeskalender 97. [Paramaribo] : [s.n.], 1997. 367 p.
- Aluman, Nardo
"Die Auferstehung". In: *Der blauäugige Oktopus : Erzählungen aus Surinam*. Rainer Kersten (Hrsg.). Frankfurt am Main : Dipa-Verl., 1996, p. 12-15. (Bio-bibliografische Angaben; 201).
- Asin, Linda ... [et al.]
Sporen zoeken : een boek over twintig jaar Suriname vanaf 1975. Paramaribo : Organisatie voor Gerechtigheid en Vrede, 1996. 136 p.
- Baarle, Peter van
"De fonologie van het Arowaks nader bekeken". *Yumtzilob* 8(3), 1996, p. 231-259.
- Bastiaansen, Patrick; L. De La Marche (samenst.)
Veeteeltgids voor Suriname : pluimvee & varkens. Paramaribo : Veehoudersbond Suriname, 1996. 392 p.
- Bonte, Rien
Watramama's groen paleis : roman. Schoorl : Conserve, 1997. 153 p.
- Boone, A.Th.
"Onderwijs en opvoeding in de Nederlandse koloniën 1595-1975". *Pedagogisch Tijdschrift* 21(2), 1996, p. 87-99.
- Bossenbroek, Martin
Holland op zijn breedst : Indië en Zuid-Afrika in de Nederlandse cultuur omstreeks 1900. Amsterdam : Bakker, 1996. 443 p.
- Brana-Shute, Gary
"Democracy and security in the Caribbean : Anglophone, Haiti, Dominican Republic, and Suriname". *South Eastern Latin Americanist* 39(3/4), 1996, p. 1-16.
- Brana-Shute, Gary
"Suriname : a military and its auxiliaries". *Armed Forces & Society* 22(3), 1996, p. 469-484.
- Brawe, Iwan
"Floreren op bescheiden schaal". *Myro Business Review* 4, 1996, p. 10-11.
- Brawe, Iwan
"Investeerder in de menselijke hulpbron". *Myro Business Review* 3, 1996, p. 8-10.
- Brawe, Iwan
"Kleine ondernemer onder macro-economische loep". *Myro Business Review* 4, 1996, p. 16-18.
- Breeveld, Hans
Voorzitter, ik heb geen huis! Paramaribo : [s.n.], 1996. 31 p.
- Brink, P.P.W.J. van den; P. Moree (samenst.)
"Expeditie naar Suriname (1900-1926)". In: *Met kapmes en kompas : vier eeuwen Nederlandse ontdekkingsreizen en reisverlagen*. Den Haag : Koninklijke Bibliotheek, 1996, p. 31-34. (Tentoonstellingscatalogi en -Brochures van de Koninklijke Bibliotheek; 54).

Scen 2x

OCLC FirstSearch: Display

TE 4115

Your requested information from your library KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Return

PENDING - Lender
Record number: 3 Total records: 11

*aanvrage vr oerqd
1206
om
26/6*

92186446

GENERAL RECORD INFORMATION

Request Identifier: **92186446**

Status: PENDING 20120625

Request Date: 20120625

Source: ILLiad

OCLC Number: 781537548

Borrower: UCW

Need Before: 20120725

Receive Date:

Renewal Request:

Due Date:

New Due Date:

Lenders: *KOB, KOB

Request Type: Copy

ALERT:

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Call Number:

Title: *Oso* : tijdschrift voor Surinaamse taalkunde, letterkunde en geschiedenis /

ISSN: 0167-4099

Imprint: Nijmegen : Stichting Instituut ter Bevordering van de Surinaamistiek, 1982-

Article Title: *A history of literature in the Caribbean : volume 1 : Hispanic and Francophone regions*

Volume: 16

Number: 1

pag 114 - 116.

Date: 1997

Verified: <TN:337471><ODYSSEY:206.107.43.160/ILL> OCLC

MY LIBRARY'S HOLDINGS INFORMATION

BORROWING INFORMATION

Patron: Mollmann, Steven

Ship To Address Univ of Connecticut/Babbidge Library/DD-ILL Office (U-2005F)/369 Fairfield
1: Way/Storrs, CT 06269-2005

Bill To Address 1: Univ of Connecticut/Babbidge Library/DD-ILL Office (U-2005F)/369 Fairfield
Way/Storrs, CT 06269-2005

Ship Via: Copy: Ariel/Odyssey Loan: UPS/USPS

Electronic Delivery: Odyssey - 206.107.43.160/ILL

Maximum Cost: IFM - \$75

Copyright Compliance: CCG

Billing Notes: FEIN 06-6000798 / CISTI: FGH82127 / BRI: 51-9055 / CAS: 5004885